

ŠTÚDIE

O PRVÝCH UHORSKÝCH BISKUPSTVÁCH

VINCENT M Ú C S K A

MÚCSKA, V.: On the first Hungarian bishoprics. *Histórický časopis*, 51, 1, 2003, pp. 3–22, Bratislava.

Speaking about the origin of bishoprics in the reign of Stephen I. the Saint, we should consider at least three phases. The base of Hungarian religious provinces were formed by the four oldest bishoprics: Veszprém, Esztergom, Kalocsa and Vác. During the second phase of country's organization into dioceses Győr, Pécs (separated from the large Veszprém diocese), Eger and Bihar were established in the year 1009. In the same year the new Hungarian religious organization was confirmed by the papal legate. (The Transylvanian bishopric was established before the year 1009). Csanád bishopric, established in the year 1030, was the last Hungarian bishopric the origin of which dates in the reign of Stephen I. the Saint. After this bishopric had been established, Kalocsa became archbishopric as it already had three dioceses. Such a development of Hungarian diocesan organization corresponded with the procedures applied in other newly Christianized areas and it also respected the norms of modern canon law.

History. Hungary. Medieval religious history. The origin of the first Hungarian bishoprics.

Založenie biskupstva či arcibiskupstva, resp. jeho prípadné obnovenie či premiestnenie bolo v novochristianizovaných oblastiach jednak záležitosťou politickou a jednak záležitosťou cirkevnoprávnou. Politickou v tom zmysle, že panovníkom, na teritóriách ktorých sa nové cirkevnosprávne organizačné štruktúry vytvárali, nebolo ľahostajné, ako budú tieto celky vyzerat' a kto bude stát' na ich čele. A cirkevnoprávnou zasa v tom, že išlo o právne konštitutívny akt s ďalekosiahlymi dôsledkami.

V posledných rokoch sa vďaka názorom Richarda Marsinu začal v slovenskej historiografii udomáčňovať názor, že pri založení Ostrihomského arcibiskupstva zohrala dôležitú úlohu tradícia niekdajšieho Nitrianskeho biskupstva.¹ Jadrom týchto jeho úvah je, že keď Svätá stolica súhlasila s vytvorením Ostrihomského arcibiskupstva, tak vlastne obnovila tradíciu Nitrianskeho biskupstva z veľkomoravského obdobia, teda, že z jej pohľadu išlo vlastne o *translatio sedis*. My sa na problém pokúsime pozrieť z druhej strany. Bude nás totiž najprv zaujímať, či pápežstvo v tomto období, teda na

---

¹ Pozri MARSINA, R.: O Nitrianskom biskupstve. (Prečo nebolo obnovené biskupstvo v Nitre hneď začiatkom 11. storočia?) In: Szomszédaink között Kelet-Európában. Emlékkönyv Niederhauser Emil 70. születésnapjára. Szerkesztette Glatz Ferenc. Budapest 1993, s. 27–32; MARSINA, R.: Nitrianske biskupstvo a jeho biskupi od 9. do polovice 13. storočia. *Historický časopis* 41, 1993, s. 534–535; MARSINA, R.: Začiatky cirkevnej organizácie na Slovensku. *Slovenská archivistika* 30, 1995, s. 113–126. Tieto jeho názory boli zapracované napríklad aj do reprezentatívnej publikácie JUDÁK, V.: Nitrianske biskupstvo v dejinách. Bratislava 1999, najmä s. 15–16.